

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОТОЧНИХ РАХУНКІВ ПЛАТІЖНИХ БАЛАНСІВ УГОРЩИНИ ТА СЛОВЕНІЇ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Тези підготовлено у межах проєкту 101048173 — Monetary policy — ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH "Успіхи і недоліки монетарної політики Європейського Союзу: наслідки для України"

Funded by the
European Union

Процес європейської інтеграції має значний вплив на економіки країн-членів Європейського Союзу, включаючи Словенію та Угорщину. З моменту вступу цих країн до ЄС вони пройшли через серію трансформаційних процесів, що змінили стан та структуру їх платіжних балансів.

Економіки Угорщини та Словенії мають кілька спільних рис, але також відрізняються певними особливостями. Угорщина характеризується високим рівнем індустріалізації, зокрема розвинутими автомобільною, електронною та машинобудівною галузями, а також потужним сільським господарством. Словенія, зі свого боку, має диверсифіковану економіку з сильними секторами обробної промисловості, зокрема фармацевтичної, хімічної та машинобудівної, а також значним туристичним потенціалом завдяки своїм природним та культурним ресурсам. Обидві країни активно залучають іноземні інвестиції і користуються перевагами свого географічного розташування в Центральній Європі для розвитку логістики та експорту, однак Словенія має вищий рівень життя та більший ВВП на душу населення, ніж Угорщина.

Цікавим є також той факт, що Угорщина зберегла національну валюту, та, відповідно, здійснює власну монетарну політику, а Словенія приєдналася до зони євро та здійснює монетарну політику ЄЦБ.

У дослідженні найбільшу увагу приділено виявленню закономірностей розвитку торговельних балансів країн, бо саме він є ключовою складовою поточних рахунків країн.

Таблиця 1

Динаміка товарної торгівлі Угорщини та Словенії за 2019-2023 роки, у млн. дол.

	2019	2020	2021	2022	2023
Торгівельний баланс Угорщини	-2629	-4099	-1477	-5139	-15935
Експорт Угорщини	104603	103618	101421	118633	128632
Імпорт в Угорщину	107232	107717	102899	123771	144567
Торгівельний баланс Словенії	1511	1456	2665	1072	-2288
Експорт Словенії	36377	35830	33864	41670	44855
Імпорт в Словенію	34865	34374	31199	40598	47143

Джерело: складено автором на основі даних [1, 2].

Торгівельний баланс Угорщини протягом аналізованого періоду значно коливався, з помітним погіршенням у 2023 році до -15935 млн. дол. Це свідчить про збільшення дефіциту торговельного балансу. Експорт Угорщини залишався відносно стабільним у період з 2019 по 2021 роки, з незначними коливаннями. Проте у 2022 та 2023 роках спостерігається значне зростання експорту, що досяг 128632 млн. дол. у 2023 році. Імпорт

в Угорщину також зростає, особливо помітно у 2022 та 2023 роках, досягнувши 144567 млн. дол. у 2023 році. Це зростання імпорту є основною причиною збільшення дефіциту торговельного балансу.

Торгівельний баланс Словенії був позитивним до 2023 року, коли став дефіцитним на рівні -2288 млн. дол. Експорт Словенії залишався відносно стабільним до 2021 року, але потім зріс у 2022 та 2023 роках, досягнувши 44855 млн. дол. у 2023 році. Імпорт в Словенію знизився у 2021 році, але значно зріс у 2022 та 2023 роках, досягнувши 47143 млн. дол. у 2023 році. Це зростання імпорту є основною причиною переходу торговельного балансу у від'ємну зону у 2023 році.

Проведений аналіз дозволяє зазначити наступні причини погіршення торговельних балансів країн у 2022-2023 роках.

1. Збільшення внутрішнього попиту на товари, особливо споживчі та промислові товари, що спричинило збільшення імпорту. Зростання доходів населення та економічне зростання стимулювали цей попит.

2. Проблеми у ланцюгах поставок та виробничих процесах, зокрема через пандемію Covid-19, призвели до необхідності збільшення імпорту для покриття внутрішнього попиту та підтримки виробництва.

3. Зростання витрат на виробництво, включаючи заробітну плату та енергоносії через війну Росії проти України, зробили національні товари менш конкурентоспроможними на світових ринках.

Далі на рисунку 1 проведемо графічний аналіз стану поточних рахунків Угорщини та Словенії в цілому за 2018-2023 роки.

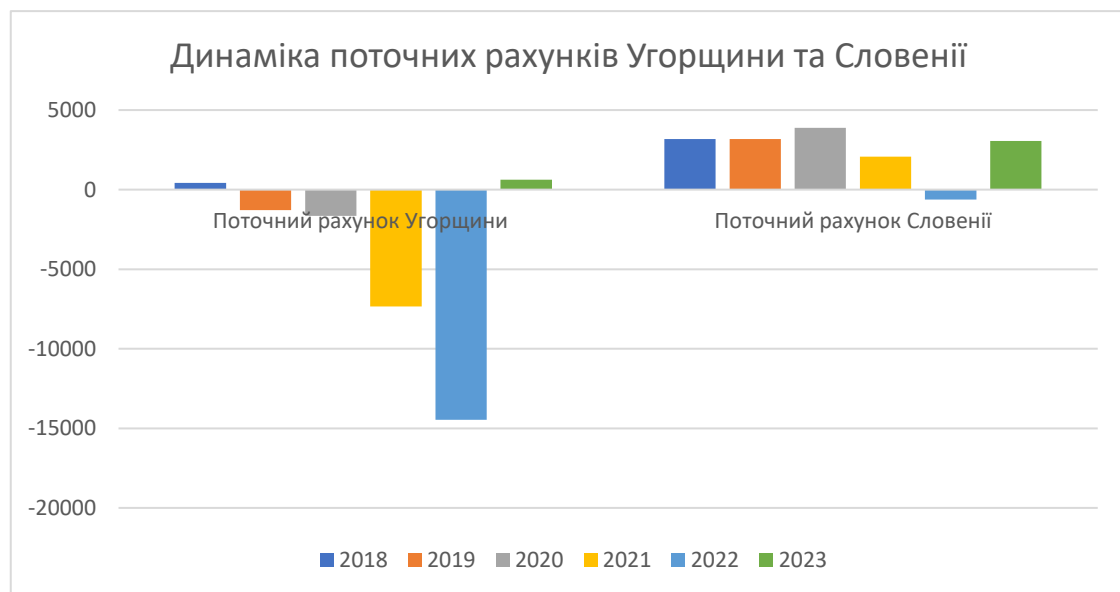

Рис. 1. Поточні рахунки Угорщини та Словенії за 2018-2023 роки, у млн. дол.

Джерело: складено авторами на основі даних [3, 4].

Поточний рахунок є важливим індикатором економічного стану країни, що включає торговельний баланс, баланс послуг, доходів та трансфертів. Він показує різницю між надходженнями валюти за поточними операціями з-за кордону та виплатами за кордон.

Динаміка поточного рахунку Угорщини за період, що досліджується, демонструє значні коливання: 2018-2020 - у цей період поточний рахунок показує негативну тенденцію, перетворюючись з позитивного балансу у 2018 році до дефіциту у 2019 та 2020 роках; 2021-2022 - величезне зростання дефіциту поточного рахунку у 2021 та 2022 роках до -7337 млн. дол. та -14470 млн. дол. відповідно; позитивна зміна у 2023 році з поточним рахунком на рівні 624 млн. дол.

Динаміка поточного рахунку Словенії показує більш стабільну динаміку порівняно з Угорщиною: 2018-2020 - поточний рахунок залишається позитивним, показуючи стабільні надходження від експорту, послуг, доходів та трансфертів; 2021-2022 - незважаючи на позитивний рахунок у 2021 році, у 2022 році спостерігається дефіцит у розмірі -617 млн. дол.; у 2023 році поточний рахунок знову стає позитивним, досягаючи 3057 млн. дол., що свідчить про відновлення економіки.

Отже, результати проведеного аналізу свідчать про те, що обидві країни показали ознаки економічного відновлення у 2023 році, що є результатом успішного подолання наслідків світової пандемії та адаптації до нових економічних умов, викликаних війною Росії проти України. При цьому слід зазначити, що більш стійким та позитивним є поточний рахунок Словенії, що на прикладі цієї країни свідчить про позитивні наслідки запровадження для Словенії євро та реалізації монетарної політики Європейського центрального банку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Trade Balance of Hungary, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 8.03.24).
2. Trade Balance of Slovenia, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 15.03.24).
3. Current Account of Hungary, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 22.03.24).
4. Current Account of Slovenia, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 22.03.24).